

***PODSUMOWANIE STRATEGICZNEJ OCENY
ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI
DLA GMINY WIERZBICA NA LATA 2017 – 2023***

1. PODSTAWY PRAWNE

Przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla „Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Wierzbica na lata 2017-2023” wynika z przepisów Ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (j.t. Dz. U. z 2016 r. poz. 353 z późn. zm.), zwanej dalej Ustawą OOŚ. Ponadto dana procedura jest spełnieniem obowiązku prawnego wynikającego z Dyrektywy 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. *w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko* (Dz. Urz. WE L 197 z 21.07.2001). Przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla Programu Rewitalizacji stanowiło również jeden z elementów projektu pn. „Ożywienie społeczno – gospodarcze Gminy Wierzbica dzięki rewitalizacji” współfinansowanego ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna na lata 2014-2020.

Na podstawie art. 43 Ustawy OOŚ do „Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Wierzbica na lata 2017-2023” załącza się podsumowanie z przebiegu strategicznej oceny oddziaływania na środowisko w zakresie wynikającym z art. 55 ust. 3 w/w ustawy, zawierające m.in. informacje, w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim zakresie zostały uwzględnione:

- ustalenia zawarte w „Prognozie Oddziaływania na Środowisko”,
- opinie właściwych organów, o których mowa w art. 57 i 58,
- zgłoszone uwagi i wnioski,
- wyniki postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko,
- jeżeli zostało przeprowadzone,
- propozycje dotyczące metod i częstotliwości przeprowadzania monitoringu skutków realizacji postanowień dokumentu.

Przedmiotem oceny oddziaływania na środowisko był projekt „Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Wierzbica na lata 2017-2023”, zwany dalej Programem.

2. PRZEBIEG STRATEGICZNEJ OCENY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

W ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko Programu:

- Przeprowadzono uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w „Prognozie Oddziaływania na Środowisko projektu Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Wierzbica na lata 2017-2023” z właściwymi organami, tj.: z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Lublinie (WSTII.411.9.2017.DB z dnia 20 marca 2017 roku) oraz z Lubelskim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym w Lublinie (pismo znak: DNS-NZ.7016.56.2017.MW z dnia 13 marca 2017 roku).
- Sporządzono „Prognozę Oddziaływania na Środowisko projektu Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Wierzbica na lata 2017-2023”, której głównym celem była analiza i ocena ewentualnych skutków środowiskowych związanych z wdrażaniem celów i działań Programu oraz określenie ich wpływu na poszczególne komponenty środowiska, a także stwierdzenie, czy w należyty sposób został uwzględniony w ocenianym dokumencie interes środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz zdrowie i życie ludzi.

- Przeprowadzono opiniowanie Programu wraz z Prognozą przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie (pismo z dnia 19 maja 2017 roku znak WSTII.410.31.2017.DB) oraz przez Lubelskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Lublinie (pismo z dnia 24 kwietnia 2017 roku znak DNS-NZ.7016.83.2017.AS).
- Program wraz z Prognozą poddano konsultacjom społecznym, które trwały od dnia 3 kwietnia do dnia 25 kwietnia 2017r. Ogłoszenie o przystąpieniu do konsultacji zamieszczono dnia 3 kwietnia 2017 roku na stronie internetowej <http://www.ugwierzbica.pl/> w zakładce Rewitalizacja, w Biuletynie Informacji Publicznej oraz na tablicy ogłoszeń Urzędu Gminy w Wierzbicy. Dokumenty wraz z formularzem konsultacji społecznych były dostępne od dnia 3 kwietnia do 25 kwietnia 2017 roku w wersji elektronicznej na stronie internetowej <http://www.ugwierzbica.pl/rewitalizacja.htm>, w Biuletynie Informacji Publicznej, a także w wersji papierowej w Urzędzie Gminy w Wierzbicy, w pokoju nr 17, w godzinach urzędowania, tj. od poniedziałku do piątku w godzinach 7:30 – 15:30. Formą konsultacji było zbieranie opinii i uwag w formie papierowej i elektronicznej z wykorzystaniem formularza konsultacji społecznych, który po wypełnieniu można było dostarczyć
 - przy pomocy poczty elektronicznej na adres: ugwierzbica@wp.pl,
 - przy pomocy poczty tradycyjnej na adres: Urząd Gminy Wierzbica, Wierzbica-Osiedle, ul. Włodawska 1, 22-150 Wierzbica
 - osobiście do Urzędu Gminy w Wierzbicy w pokoju nr 17, w godzinach urzędowania.

3. NAJWAŻNIEJSZE USTALENIA WYNIKAJĄCE Z PRZEPROWADZENIA STRATEGICZNEJ OCENY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

3.1. Ustalenia zawarte w Prognozie Oddziaływania na Środowisko

Prognoza Oddziaływania na Środowisko projektu Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Wierzbica na lata 2017-2023” powstała w wyniku analizy treści projektu „Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Wierzbica na lata 2017-2023” i oceny wpływu realizacji określonych w niej działań rewitalizacyjnych na środowisko. W Prognozie przeanalizowano i omówiono potencjalne zmiany stanu środowiska oraz gospodarcze i społeczne skutki i konsekwencje zarówno w przypadku realizacji, jak i braku realizacji celów i działań zawartych w Programie. Cele polityki rewitalizacji Gminy Wierzbica są spójne z celami zapisanymi w dokumentach strategicznych wyższego szczebla. Wyznaczone w Programie cele i kierunki działań wpisują się w cele w zakresie ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, krajowym i lokalnym.

W Prognozie określono i przeanalizowano przewidywane oddziaływania na środowisko związane z realizacją zadań rozwojowych. Uwzględniono wpływ poszczególnych działań na następujące elementy środowiska: różnorodność biologiczną, zwierzęta, siedliska przyrodnicze, obszary chronione na podstawie ustawy o ochronie przyrody, w tym na Obszary Natura 2000, zdrowie ludzi, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne. Dokonana analiza wykazała, że działania przewidziane w ramach Programu z reguły będą oddziaływać pozytywnie lub neutralnie na analizowane kwestie. Jedynie w pojedynczych przypadkach dostrzega się na etapie realizacji możliwość występowania

negatywnych skutków środowiskowych. Cześć zadań będzie charakteryzowało się negatywnym oddziaływaniem bezpośrednim (związanym z etapem realizacji) – krótkoterminowym, chwilowym, w pełni odwracalnym po zakończeniu prac. Zdecydowana większość podejmowanych przedsięwzięć będzie miała charakter oddziaływań pozytywnych – średnioterminowych, długoterminowych oraz stałych, choć poprzedzonych oddziaływaniem negatywnym związanym z etapem realizacji.

Realizacja Programu wpłynie pozytywnie w głównej mierze na lokalny krajobraz (ze względu na poprawę wizerunku sołectw: Wierzbica-Osiedle i Ochoża poprzez rewitalizację terenów zdegradowanych), klimat i powietrze (ze względu na działania ograniczające emisję pyłów i zanieczyszczeń do atmosfery), mieszkańców (ze względu na realizację szeregu działań przyczyniających się do poprawy jakości życia i rozwoju lokalnej społeczności), dobra materialne i zabytki (ze względu na zagospodarowanie terenów i estetyzację przestrzeni). Negatywne oddziaływania, związane głównie z emisją gazów i pyłów do atmosfery oraz emisją hałasu, będą miały charakter krótkotrwały, chwilowy i nie wpłyną w znaczący sposób na pogorszenie się stanu środowiska.

Mając na uwadze potrzebę minimalizacji negatywnego oddziaływania niektórych przedsięwzięć i wynikających z nich projektów inwestycyjnych, w Prognozie przedstawiono propozycje zapobiegania, ograniczania, łagodzenia i kompensacji negatywnego wpływu na środowisko, który może być wywołany ich realizacją.

Z uwagi na lokalny charakter projektów przewidzianych do realizacji w ramach LPR oraz niewielkie ich oddziaływanie na środowisko, nie prognozuje się wystąpienia oddziaływań o charakterze transgranicznym.

3.2. Opinie właściwych organów

Na podstawie art. 57 i 58 Ustawy OOŚ „Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Wierzbica na lata 2017-2023” wraz z „Prognozą Oddziaływania na Środowisko” zostały zaopiniowane przez:

- Lubelskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Lublinie;
- Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie.

Lubelski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w piśmie z dnia 24 kwietnia 2017 roku znak DNS-NZ.7016.83.2017.AS pozytywnie zaopiniował projekt Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Wierzbica na lata 2017 – 2023 wraz z prognozą oddziaływania projektu dokumentu na środowisko bez żadnych uwag.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w piśmie z dnia 19 maja 2017 roku znak WSTII.410.31.2017.DB zaopiniował pozytywnie projekt dokumentu wraz z prognozą oddziaływania na środowisko projektu dokumentu bez żadnych uwag.

3.3. Zgłoszone uwagi i wnioski społeczeństwa w ramach konsultacji społecznych

Mieszkańcy Gminy Wierzbica mieli możliwość zapoznania się z dokumentem „Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Wierzbica na lata 2017-2023” wraz z „Prognozą Oddziaływania na Środowisko”. Udział w konsultacjach miał formę otwartą.

W okresie konsultacji społecznych do Urzędu Gminy Wierzbicy nie wpłynęły żadne opinie i propozycje do konsultowanego materiału.

3.4. Wyniki postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko

W ramach realizacji strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla „Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Wierzbica na lata 2017-2023” nie było wymagane postępowanie w sprawie transgranicznego oddziaływania na środowisko. Gmina Wierzbica położona jest w odległości około 50km od przejścia granicznego z Ukrainą w Dorohusku. Dodatkowo, z uwagi na skalę zaproponowanych inwestycji przewidzianych do realizacji w ramach Programu Rewitalizacji oraz niewielkie ich oddziaływanie na środowisko, nie prognozuje się wystąpienia oddziaływań o charakterze transgranicznym. Zaproponowane w Programie działania charakteryzują się lokalnym zasięgiem oddziaływań ukierunkowanych na wyodrębniony w przestrzeni gminy Wierzbica obszar rewitalizacji obejmujący głównie tereny zurbanizowane sołectwa Wierzbica-Osiedle i sołectwa Ochoża i nie mają transgranicznego znaczenia oddziaływania na środowisko, mogącego objąć terytorium innych państw.

4. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE METOD I CZĘSTOTLIWOŚCI PRZEPROWADZANIA MONITORINGU SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ DOKUMENTU

Warunkiem sprawnej oraz efektywnej realizacji „Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Wierzbica na lata 2017-2023” jest wdrożenie skutecznego systemu monitorowania i oceny Programu wraz z towarzyszącym mu programem rozwoju. Monitoring i ewaluacja powinny służyć ocenie przebiegu realizacji i stopnia osiągania celów Programu, a tym samym skuteczności podejmowanych działań. Monitoring ma na celu gromadzenie oraz analizę danych na temat przebiegu realizacji danego Programu. Pozwala to na wyłapywanie ewentualnych nieprawidłowości w realizacji i wprowadzenie niezbędnych korekt umożliwiających osiągnięcie wcześniejszych założeń. Ewaluacja natomiast ma za zadanie sprawdzenie, czy w wyniku podejmowanych działań powstały spodziewane rezultaty oraz czy przełożyły się one na realizację wyznaczonych celów.

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Wierzbica na lata 2017-2023 to dokument otwarty, który poddawany będzie okresowej analizie, ocenie i aktualizacji. W związku z czym niezbędne jest systematyczne zbieranie oraz analiza i wykorzystanie informacji o przebiegu wdrażania założeń LPR.

System monitorowania oraz oceny Programu rewitalizacji jest niezwykle istotny z punktu widzenia weryfikacji skuteczności podejmowanych działań, określonych w ramach celów strategicznych i operacyjnych oraz odpowiadających im kierunków działań. Monitorowanie efektów realizacji LPR będzie się odbywało na poziomie wskaźników rezultatu. Za monitoring i ocenę Programu będzie odpowiedzialny Zespół ds. Rewitalizacji.

Dzięki informacjom zebranych w trakcie monitoringu procesu rewitalizacji możliwe będzie przeprowadzenie ewaluacji skuteczności podejmowanych działań oraz realizowanych projektów. Ewaluacja założeń programowych i stopnia realizacji projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych zawartych w dokumencie zostanie podzielona na następujące części: ex-ante (przed realizacją programu); on-going (w trakcie realizacji LPR); ex-post (po zakończeniu realizacji LPR).

Ocena wszystkich

zrealizowanych

projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych zostanie dokonana przy współudziale wszystkich interesariuszy rewitalizacji oraz w oparciu o 5 zasadniczych kryteriów ewaluacyjnych:

- 1) **skuteczność** (ang. *effectiveness*) – kryterium pozwalające ocenić w jakim stopniu osiągnięte zostały cele dokumentu zdefiniowane na etapie planowania.
- 2) **efektywność** (ang. *efficiency*) – kryterium pozwalające ocenić poziom „ekonomiczności” zrealizowanych projektów, czyli stosunek poniesionych nakładów do uzyskanych efektów.
- 3) **użyteczność** (ang. *utility*) – kryterium pozwalające ocenić, do jakiego stopnia oddziaływanie programu odpowiada zdiagnozowanym potrzebom grupy docelowej.
- 4) **trafność** (ang. *relevance*) – kryterium pozwalające ocenić, do jakiego stopnia cele programu odpowiadają charakterowi i skali potrzeb wskazanym w odniesieniu do obszaru rewitalizacji.
- 5) **trwałość** (ang. *sustainability*) – kryterium pozwalające ocenić na ile można się spodziewać, że pozytywne zmiany wywołane oddziaływaniem programu będą nadal widoczne po zakończeniu jego realizacji.

Za gromadzenie i weryfikację danych będzie odpowiadał Zespół ds. rewitalizacji – wyznaczony w strukturach Urzędu Gminy. Do głównych kompetencji Zespołu ds. rewitalizacji nadzorowanego przez Wójta Gminy Wierzbica należeć będzie:

- Koordynacja wdrażania poszczególnych zadań w całym okresie realizacji LPR;
- Przeprowadzanie monitoringu wdrażania LPR (zbieranie danych dotyczących postępów wdrażania oraz przebiegu realizacji projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych);
- Przygotowywanie raportów ewaluacyjnych nt. wdrażania LPR;
- Przyjmowanie i weryfikacja wniosków od podmiotów zgłaszających udział w programie oraz planowanie kolejnych działań w ramach programu;
- Prowadzenie konsultacji społecznych mających na celu włączenie wszystkich interesariuszy w proces rewitalizacji;
- Prowadzenie działań informacyjnych i publikacja informacji na temat realizacji programu.

Raporty z monitorowania Programu związane z realizacją procesu rewitalizacji będą podawane do wiadomości Wójtowi Gminy Wierzbica i Radzie Gminy w Wierzbicy, a także opinii publicznej poprzez opublikowanie na stronie internetowej gminy Wierzbica w zakładce Rewitalizacja i w Biuletynie Informacji Publicznej. Raporty z monitorowania Programu będą również stanowiły podstawę ewentualnej weryfikacji oraz aktualizacji Programu. Proces ten będzie przeprowadzany przy udziale powołanego Zespołu ds. rewitalizacji, a Program po aktualizacji będzie podlegał konsultacjom społecznym i po uwzględnieniu uwag z tego procesu wdrożony do realizacji. Ewaluacja będzie głównie dotyczyć stopnia osiągnięcia celów strategicznych oraz założeń wizji obszaru rewitalizacji. Zostanie ona przeprowadzona ex-post (po zakończeniu realizacji) i będzie stanowiła całościowe podsumowanie Programu, co pozwoli na ocenienie poziomu osiągniętych celów. Ponadto będzie stanowiła istotne źródło informacji niezbędne przy programowaniu rewitalizacji w innych obszarach gminy Wierzbica.

Dane
będą
niezbędne
do
pochodziły
w

głównej mierze bezpośrednio z Raportów przygotowywanych na potrzeby bieżącego monitorowania Programu, wzbogacone dodatkowo o informacje statystyczne oraz przeprowadzone badania ankietowe.

W 2023r., sporządzony zostanie końcowy raport ewaluacyjny celem weryfikacji założonych celów rewitalizacji, wskaźnika oddziaływania i wskaźników rezultatu. Raport ewaluacyjny zostanie udostępniony mieszkańcom na stronie internetowej Urzędu Gminy Wierzbica oraz stronie dedykowanej procesowi rewitalizacji w gminie. Zapewni to jawność działań rewitalizacyjnych oraz ocenę ich efektywności, a także możliwość wypowiedzenia się w tym zakresie przez wszystkie zainteresowane podmioty

5. UZASADNIENIE WYBORU PRZYJĘTEGO DOKUMENTU W ODNIESIENIU DO ROZPATRYWANYCH ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH

„Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Wierzbica na lata 2017-2023” jest opracowaniem o konkretnie określonych celach, działaniach, projektach i przedsięwzięciach skierowanych na wyznaczony w oparciu o analizę wielokryterialną, obszar rewitalizacji.

Projekt dokumentu LPR był przedmiotem licznych dyskusji i konsultacji pomiędzy zespołem eksperckim sporządzającym projekt LPR a społecznością lokalną oraz zespołem ds. Rewitalizacji. Rozwiązania alternatywne poszczególnych planowanych działań i inwestycji były rozpatrywane na etapie tworzenia Programu. Szczegółowa analiza Programu Rewitalizacji wskazuje, że zdecydowana większość projektów cechuje pozytywny lub neutralny wpływ na środowisko przyrodnicze. W związku z czym nie ma potrzeby wyznaczania rozwiązań alternatywnych.

W dokumencie LPR trudno będzie o rozwiązania alternatywne w kwestii lokalizacji poszczególnych przedsięwzięć. Projekt LPR jest koncepcją przebudowy i rewitalizacji społecznej i przestrzennej obszaru rewitalizacji, która jest inicjatywą spójną i całościową, pozwalającą osiągnąć zamierzone efekty. Wprowadzenie rozwiązań alternatywnych kwestionowałoby całość wizji przebudowy i rozwoju wyznaczonego terenu. Duże możliwości istnieją w wyborze najlepszego pod względem oddziaływania na środowisko wariantu technologicznego.

Dokument LPR ma charakter strategiczny, na wysokim stopniu ogólności, w związku z tym brak jest możliwości precyzyjnego określenia działań alternatywnych dla wskazanych działań. Skutki środowiskowe podejmowanych działań zależą od lokalnej chłonności środowiska lub od występowania w rejonie realizacji przedsięwzięcia tzw. obszarów wrażliwych. W przypadku wszystkich przedsięwzięć, rozwiązania alternatywne, winny być przeanalizowane na etapie wydawania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, zgodnie z ustawą ooś.

W ramach strategicznej oceny oddziaływania rozwiązania alternatywne do proponowanych w Programie mogą obejmować alternatywne: lokalizacje przedsięwzięcia, przebiegi szlaków w przypadku inwestycji drogowych, rozwiązania technologiczne lub konstrukcyjne przedsięwzięć, różne skale i rozmiary inwestycji, harmonogramy lub organizacje prac budowlanych.

W świetle wniosków z przeprowadzonych w trakcie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko analiz rekomenduje się przyjęcie Programu w formie

uzgodnionej w trakcie konsultacji społecznych odbywających się w ramach procedury. W obecnym kształcie Program w wysokim stopniu uwzględnia zasady zrównoważonego rozwoju oraz ochrony środowiska, a także stanowi gwarancję ich realnego wdrażania w polityce rozwoju jednostki terytorialnej. W związku z powyższym realizacja założeń i celów Programu nie spowoduje znaczącego negatywnego wpływu na środowisko regionu, w szczególności na sieć obszarów chronionych, w tym Natura 2000, oraz nie zagrozi ich integralności.

